

El llegat de les Decennals del 2021+1

L'orgue de Valls, la recuperació de les fonts monumentals de 1921 -d'Esteve Monegal- i de 1971 -de Carles Buïgas, la restauració de l'antiga església de Sant Francesc, i l'homenatge a dues vallenques - l'aviadora Dolors Vives i la científica Maria Murtra - amb sengles quadres a la Galeria de Ciutadans i Ciutadanes Il·lustres constitueixen el llegat que les Decennals de 2021+1 deixaran a la ciutat de Valls.

Josep M. Rovira i Valls · Director de Cultura i Paisatge

Font Iluminosa de Carles Buïgas a la Font de la Manxa de Valls · A la pàgina dreta: Orgue de Valls amb l'organista Josep Mateu, en un dels dies de la seva presentació. Desembre de 2020.

L'orgue de Valls, actualment l'orgue més modern de Catalunya i el més alt d'Europa, sense moble, s'ha guanyat un nom propi gràcies a la seva construcció finançada amb una campanya popular d'apadrinament d'un tub que ha aconseguit més de 500 aportacions, també públiques. S'ha

instal·lat a l'església arxiprestal de Sant Joan Baptista de la capital de l'Alt Camp.

Les Decennals són les festes votives que la ciutat de Valls dedica a la seva advocació mariana més preuada, la Mare de Déu de la Candela, que se celebren de forma

extraordinària cada deu anys, cada any acabat en u. Tocava fer-les, per tant l'any 2021, però a causa de la pandèmia provocada per la Covid-19 es van haver d'ajornar. Es faran, si Déu vol, el 2022 o, com diem ara a Valls: el febrer de l'any 2021+1. Les Decennals són tan emblemàtiques per a la ciutat que no poden perdre ni que sigui per la pandèmia l'orgull de la seva celebració, acabada, com sempre en u.

L'orgue de Valls sí que es va estrenar quan tocava: per la Candela del 2021. No hi havia festes Decennals, però l'orgue es va estrenar amb la solemnitat continguda sota les exigents mesures que exigia la pandèmia que ens ha tocat viure. La traça de l'organista Pep Mateu ens va fer vibrar a Sant Joan com mai ens ho haguéssim imaginat. La ciutat tornava a tenir un orgue, un orgue important, un orgue únic a Catalunya tant per la seva dimensió -més de catorze metres d'alçada- com pel fet d'incorporar tubs de fusta que fan el so de les gralles: calia que l'orgue pogués tocar el Toc de castells, i ho fa: extraordinari!

El campanar i els castells fan l'orgue

El disseny de l'orgue de Valls ha tingut en compte la verticalitat, tret diferencial de la ciutat que, com ja se sap, a Valls sempre mirem al cel. Al peu del campanar més alt de Catalunya, aquest instrument és el més alt d'entre tots els que existeixen sense moble a Europa, compta amb 1.286 tubs en disposició vertical i està preparat per a tenir-ne més de dos mil. La visió dels noranta tubs que conformen la façana marquen un caràcter eminentment vallenc: són tres grans pilars de beninguda. El del mig, el més alt, emula el campanar vallenc, mentre que els pilars laterals estan inspirats en les construccions castelleres dels Xiquets de Valls. No debades, hom hi pot veure, en el conjunt de la façana de l'orgue, un gran castell.

L'alçada total de l'instrument és de 14,7 metres amb façana lliure. Reuneix amb equilibri les sonoritats barroques i romàntiques, i esdevé un instrument versàtil quant a la interpretació de la literatura musical de les diferents èpoques. Tot fent honor a una altra tradició vallenc, l'orgue disposa d'una singularitat destacada: un registre de gralla que ofereix una nova sonoritat enèrgica, brillant i rodona.

La dona que es pentina, d'Esteve Monegal, al Pati de Valls.

Els orgues de La Ruta del Cister

Alt Camp

Alió. Església de Sant Bartomeu

Bràfim. Església de Sant Jaume -no toca-

El Pla de Santa Maria. Església de Sant Ramon

Santes Creus. Església de Santa Maria. Monestir de Santes Creus

Vallmoll. Església de Santa Maria

Valls. Església Arxiprestal de Sant Joan

Conca de Barberà

Montblanc. Església de Santa Maria la Major

Vimbodí-Poblet. Església de Santa Maria.

Monestir de Poblet

Urgell

Bellpuig. Església de Sant Nicolau

Guimerà. Església de Santa Maria

Tàrraga. Església de Santa Maria de l'Alba

Vallbona de les Monges. Església de

Santa Maria. Monestir de Vallbona

Verdú. Església de Santa Maria

El taller Gerhard Grenzing

L'instrument vallenc ha estat construït, compaginant la tecnologia contemporània amb el treball artesà i ancestral, al taller de Gerhard Grenzing al Papiol (Baix Llobregat), un dels centres de creació d'orgues més prestigiosos del món, establert a Catalunya ara fa uns cinquanta anys. L'orgue es va instal·lar, peça a peça, a l'església arxiprestal de Sant Joan durant la segona meitat de l'any 2020. El desembre del mateix any es van fer uns petits concerts de preestrena amb la finalitat de mostrar l'orgue als padrins que han ajudat a finançar-lo i a la ciutat. Amb la solemnitat requerida, però amb prudència pandèmica, l'orgue es va estrenar, com estava previst, per la Candela de 2021.

L'església de Sant Francesc

L'edifici que acollia l'antiga església de Sant Francesc, situat a la plaça del mateix nom, mostra un dels tres campanars amb què compta el perfil de la ciutat. Tancada al culte, va ser construïda a finals del segle XVI per acollir els frares mínims. Amb l'exclaustració provocada per la desamortització de 1835 el convent es va utilitzar com a escola i com a hospital de la vila. Sant Francesc contenia un notable patrimoni artístic entre el qual destacaven un retaule dedicat a Sant Antoni de Pàdua, Sant Pau i el beat Gaspar Bono (1748) de Lluís Bonifaci i Sastre; un Crist Crucificat del segle XVIII, i el retaule de la Mare de Déu de la Victòria (1762) de Lluís Bonifaci i Massó. Tots van ser destruïts l'any 1936. Poques coses es conserven de l'antiga església de Sant Francesc: una talla gòtica de Santa Llúcia, una preciosa custòdia i una petita imatge gòtica de la mare de Déu, provinent de la cripta de Sant Francesc que es troba al Museu Diocesà de Tarragona. Una part del temple, concretament la sagristia, actualment forma part de les instal·lacions veïnes del Pius Hospital de Valls.

L'antiga església de Sant Francesc comença a despertar com a futur equipament cultural públic per les Decennals 2021+1. Les obres de rehabilitació de l'antic temple seguiran després de les festes per esdevenir un nou referent de cultura per a la ciutat.

Les fonts d'Esteve Monegal (1921) i de Carles Buïgas (1971)

La font noucentista del Pati va ser un obsequi del col·lectiu de vallencs, que per raons familiars o de feina viuen fora de la seva ciutat natal, a la ciutat de Valls amb motiu de les Festes Decennals de 1921. L'escultura, que representa la figura d'una dona que s'arregla el tocat amb les dues mans, és obra de l'escultor i empresari noucentista Esteve Monegal i Prat (1888-1970). Es dona la circumstància que la figura, coneguda com La dona que es pentina, també se la coneix com a Myrurgia, imatge de l'antiga fàbrica de perfums barcelonina propietat de la família Monegal. Cent anys després de la seva creació, la font, que havia sofert diverses migracions, algunes força desafortunades, ha tornat a ubicar-se al Pati, molt a prop del seu emplaçament original.

L'altra font que ha recuperat les Decennals 2021+1 és la font lluminosa de la Font de la Manxa dissenyada per l'arquitecte, enginyer i luminotècnic català Carles Buïgas i Sans (1898-1979), el mateix autor de la font Màgica de Montjuïc de Barcelona. La font ofereix un espectacle de llum, aigua i color mercès a diverses seqüències i a 19 sortidors que permeten fer jocs d'aigua de fins a tres metres d'alçada. La Font de la Manxa, topònim molt anterior i que no té res a veure amb la font lluminosa, és un eix vallenc de comunicacions, presidit pel monument als Xiquets de Valls i l'antic edifici del Banc de Valls. Amb la font recuperada ha guanyat en vida, llum i color.

Dolors Vives i Maria Murtra a la Galeria de ciutadans i ciutadanes il·lustres

La pintora i esmaltadora Teresa Ulldemolins ha donat vida a Dolors Vives Rodon (1909 -2007), pionera de l'aviació durant la segona República Espanyola, mentre Roser Vinardell s'ha encarregat de retratar la científica Maria Murtra Casanovas (1911-1947), científica i investigadora que va viure a cavall entre Catalunya i Colòmbia. Els quadres de Dolors Vives i Maria Murtra s'afegiran a una galeria que consta ja de 23 retrats, el primer d'ells de l'any 1891. ■

Propostes en Pot Petit

a la Conca de Barberà

Activitats per a grups reduïts

C. Sant Josep, 18 · Montblanc
Tel. 977 86 12 32 · www.concaturisme.cat

@turismeconca

turismeconca

